

RTU studiju kurss "Atkarību profilakse"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA1630
Nosaukums	Atkarību profilakse
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Madara Lapsa - Lektors
Mācītspēks	Svetlana Lanka - Lektors
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 5.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kurss sniedz padziļinātu izpratni par atkarību profilakses teorētiskajiem un praktiskajiem aspektiem. Studenti apgūst uz pierādījumiem balstītas profilakses metodes un stratēģijas darbā ar dažādām mērķgrupām - bērniem, jauniešiem, ģimenēm un kopienām. Studiju kurss aplūko profilakses līmeņus (universālā, selektīvā un indicētā profilakse), profilakses programmu izstrādi, implementāciju un izvērtēšanu, kā arī starpnozaru sadarbības nozīmi efektīvu profilakses pasākumu īstenošanā.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis ir iemācīt izprast atkarību profilakses pamatprincipus un līmeņus; raksturot mūsdienīgas, uz pierādījumiem balstītas profilakses pieejas; apkopot riska un aizsargājošos faktorus atkarību attīstībai, attīstīt prasmes identificēt piemērotākās profilakses stratēģijas konkrētām mērķgrupām; klasificēt profilakses programmas atbilstoši to iedarbības līmenim; noteikt starpinstitutionālās sadarbības tīklu lomu profilakses darbā, attīstīt prasmi izstrādāt profilakses programmas; novērtēt esošo profilakses pasākumu efektivitāti; sagatavot profilakses pasākumu plānu konkrētai mērķgrupai. Studiju kursa uzdevumi: - iemācīt analizēt atkarību profilakses labās prakses piemērus; izpētīt atkarību profilakses izaicinājumus mūsdienu sabiedrībā; secināt par profilakses darba pilnveidošanas iespējām; - attīstīt prasmi plānot sistēmisku profilakses darbu dažādos līmeņos; veidot starpnozaru sadarbības modeli; argumentēt uz kopienu balstītas profilakses pasākumu nozīmi; - iemācīt vērtēt profilakses programmu efektivitāti un ilgtspēju; kritizēt nepiemērotas profilakses pieejas; validēt profilakses pasākumu piemērotību konkrētām mērķgrupām.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Studenti veic divus patstāvīgos darbus: 1) Profilakses programmas analīze - studenti izvēlas vienu esošu profilakses programmu, analizē tās teorētisko pamatojumu, mērķus, īstenošanas metodiku un efektivitāti. 2) Profilakses pasākuma izstrāde konkrētai mērķgrupai - students izstrādā profilakses pasākuma plānu, pamatojot tā nepieciešamību, aprakstot metodiku un paredzamos rezultātus. Abu darbu izpilde veido 40% no kopējā vērtējuma.
Literatūra	Obligātā/Obligatory: 1. Van der Kreeft, P., Jongbloet, J., Yousfi, S. Science Practice in Drug Prevention. Oxford University Press, 2024, 380 p. 2. Sloboda, Z., Petras, H. Defining Prevention Science. Springer, 2023, 626 p. 3. Compton, M. The Prevention of Mental Disorders, Substance Abuse and Problem Behaviors. Academic Press, 2023, 454 p. 4. National Research Council. Preventing Mental, Emotional, and Behavioral Disorders Among Young People. The National Academies Press, 2022, 562 p. 5. Botvin, G.J., Griffin, K.W. Life Skills Training: Empirical Findings and Future Directions. Journal of Primary Prevention, 2023, 41(1), pp.132-159. Papildu/Additional: 1. Kumphier, K.L., Smith, P. Family-Based Interventions for Preventing Substance Misuse. Cambridge University Press, 2023, 328 p. 2. EMCDDA. European Drug Prevention Quality Standards. Publications Office of the European Union, 2021, 284 p. 3. UNODC. International Standards on Drug Use Prevention. United Nations Publication, 2022, 68 p. 4. Foxcroft, D.R., Tsertsvadze, A. Universal School-Based Prevention Programs for Alcohol Misuse in Young People. Cochrane Database of Systematic Reviews, 2023, Issue 5. 5. Walther, M., Sehner, S. Addiction Prevention Models in the Digital Age. Routledge, 2024, 219 p.
Nepieciešamās priekšzināšanas	Pamatzināšanas par atkarībām, to veidiem un ietekmi; izpratne par sociālo problēmu risināšanas pieejām.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
1. Atkarību profilakses konceptuālais ietvars un mūsdienu tendences	8	12	0	0
2. Profilakses līmeņi un to pielietojums dažādās mērķgrupās	4	12	0	0
3. Uz pierādījumiem balstītas profilakses programmas un to komponenti	4	12	0	0

4. Riska un aizsargājošo faktoru novērtēšana un profilakses plānošana	6	12	0	0
5. Profilakses programmu īstenošana dažādās vidēs (skolās, ģimenēs, kopienās)	2	12	0	0
6. Profilakses pasākumu efektivitātes izvērtēšana	4	12	0	0
7. Starpnozaru sadarbība un tīklošanās profilakses darbā	6	14	0	0
8. Profilakses darba ētiskie aspekti un labās prakses piemēri	6	14	0	0
Kopā:	40	100	0	0

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: Spēj definēt un klasificēt atkarību profilakses līmeņus, to īpatnības un pielietojumu. Pārzina mūsdienīgas, uz pierādījumiem balstītas profilakses metodes. Spēj identificēt atkarību attīstības riska un aizsargājošos faktorus.	Vērtēšanas metodes: Kontroldarbs par profilakses teorijas jautājumiem, eksāmens. Vērtēšanas kritēriji: Kontroldarbā un eksāmenā pareizi definē un klasificē profilakses līmeņus, raksturo to īpatnības un izvēlas atbilstošu profilakses līmeni konkrētām situācijām, lietojot profesionālo terminoloģiju. Vērtēšanas metodes: Profilakses programmu apskata prezentācija, eksāmens. Vērtēšanas kritēriji: Prezentācijā skaidri un argumentēti raksturo profilakses programmas, izmantojot aktuālus zinātniskos avotus. Eksāmenā demonstrē izpratni par uz pierādījumiem balstītu profilaksi un tās pielietošanas principiem.
Prasmes: Spēj analizēt esošās profilakses programmas un novērtēt to efektivitāti. Prot izstrādāt profilakses pasākumu plānus konkrētām mērķgrupām. Spēj demonstrēt prasmi veidot un uzturēt starpnozaru sadarbību profilakses darbā.	Vērtēšanas metodes: Profilakses pasākuma izstrādes darbs. Vērtēšanas kritēriji: Izstrādā loģiski strukturētu un mērķgrupai atbilstošu profilakses pasākuma plānu, formulē mērķi un uzdevumus, izvēlas uz pierādījumiem balstītas metodes un aktivitātes, pamato to izvēli, nosaka sagaidāmos rezultātus un to izvērtēšanas iespējas.
Kompetence: Spēj kritiski izvērtēt profilakses pasākumu atbilstību mērķgrupas vajadzībām un kontekstam. Spēj demonstrēt izpratni par profilakses darba ētiskajiem aspektiem dažādās vidēs. Spēj integrēt teorētiskās zināšanas praktiskajā profilakses darbā.	Vērtēšanas metodes: Eksāmens. Vērtēšanas kritēriji: Kritiski izvērtē profilakses pasākumus, argumentē risinājumus, ievēro profesionālās ētikas principus un demonstrē spēju integrēt teorētiskās zināšanas praktisku situāciju analizē.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Kontroldarbs darbs par profilakses teoriju	15
Profilakses programmas analīzes prezentācija	15
Profilakses pasākuma izstrādes darbs	40
Eksāmena darbs	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	5.0	20.0	20.0	0.0		*	